ÜLDKOHTU OTSUS (kuues koda laiendatud koosseisus)

16. juuni 2011 *

Kohtuasjas T-194/06,

SNIA SpA, asukoht Milano (Itaalia), esindajad: advokaadid A. Santa Maria, C. Biscaretti di Ruffia ja E. Gambaro,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: V. Di Bucci ja F. Amato ning hiljem V. Di Bucci ja V. Bottka,

kostja,

mille ese on esimese võimalusena nõue tühistada osaliselt komisjoni 3. mai 2006. aasta otsus K(2006) 1766 (lõplik) EÜ […] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F/38.620 – vesinikperoksiid ja perboraat) hagejat puudutavas osas,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

ÜLDKOHUS (kuues koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: kohtunik V. Vadapalas (ettekandja) koja esimehe ülesannetes, kohtunikud A. Dittrich ja L. Truchot,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. mai 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1 Hageja SNIA SpA on Itaalia õiguse alusel asutatud äriühing. Asjaolude asetleidmise ajal oli ta Caffaro SpA (edaspidi „endine Caffaro") peamine aktsionär, kelle osalus oli 53–59%, ning endine Caffaro omakorda kontrollis 100% äriühingu Industrie Chimiche Caffaro SpA (hiljem Caffaro SpA ning seejärel Caffaro Srl, edaspidi „Caffaro") aktsiakapitalist. Viimane turustas kuni 1999. aastani naatriumperboraati (edaspidi „NPB"). Endine Caffaro ühines 2000. aastal hagejaga, kes omandas Caffaro aktsiakapitalis üle 100-protsendilise kontrolli.

2 Degussa AG teavitas novembris 2002 Euroopa Ühenduste Komisjoni kartelli olemasolust vesinikperoksiidi (edaspidi „VP") ja NPB turgudel ning palus kohaldada komisjoni teatist, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3).

3 Degussa esitas komisjonile sisulisi tõendeid, mis võimaldasid viimasel viia 25. ja 26. märtsil 2003 läbi kontrollid teatud ettevõtjate ruumides.

4 Komisjon saatis 26. jaanuaril 2005 hagejale ja teistele asjaomastele ettevõtjatele vastuväiteteatise, millele hageja vastas 25. märtsil 2005.

5 Pärast asjaomaste ettevõtjate ärakuulamist võttis komisjon vastu 3. mai 2006. aasta otsuse K(2006) 1766 (lõplik) EÜ […] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals AB, Degussa, Edison SpA, FMC Corp., FMC Foret SA, Kemira Oyj, L'Air liquide SA, Chemoxal SA, hageja, Caffaro, Solvay SA, Solvay Solexis SpA, Total SA, Elf Aquitaine SA ja Arkema SA vastu (juhtum COMP/F/38.620 – vesinikperoksiid ja perboraat) (edaspidi „vaidlustatud otsus"), mille kokkuvõte avaldati 13. detsembril 2006 Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 353, lk 54). Otsus tehti hagejale teatavaks 8. mai 2006. aasta kirjaga.

Vaidlustatud otsus

6 Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et selle adressaadid osalesid EÜ artikli 81 ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) artikli 53 ühes ja vältavas rikkumises, mis puudutas VP-d ja tootmisahelas järgnevat toodet NPB-d (vaidlustatud otsuse põhjendus 2).

7 Tuvastatud rikkumine seisnes peamiselt konkurentide vahel kaubanduslikult tähtsa ja konfidentsiaalse teabe vahetamises turu ja ettevõtjate kohta, tootmise ning potentsiaalsete ja tegelike tootmismahtude piiramises ning kontrollimises, turuosade ja klientide jagamises ning sihthindade kindlaksmääramises ja jälgimises.

8 Hagejat peeti rikkumise eest vastutavaks „solidaarselt" Caffaroga (vaidlustatud otsuse põhjendused 407–412).

9 Vaidlustatud otsuse artikli 1 punktis k on leitud, et hageja rikkus EÜ artikli 81 lõiget 1 ja EMP lepingu artiklit 53, kuna ta osales asjaomases rikkumises 29. maist 1997 kuni 31. detsembrini 1998.

10 Komisjon määras hagejale vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis g „solidaarselt" SNIA-ga trahvi summas 1,078 miljonit eurot.

Menetlus ja poolte nõuded

11 Hageja esitas käesoleva hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 18. juulil 2006.

12 Kuna Üldkohtu kodade koosseisu muudeti, määrati ettekandja-kohtunik kuuendasse kotta ning seetõttu anti käesolev kohtuasi pärast poolte ärakuulamist lahendamiseks kuuendale kojale laiendatud koosseisus.

13 Kuna ühel koja liikmel esines takistus käesoleva asja läbivaatamisel osalemiseks, määras Üldkohtu president Üldkohtu kodukorra artikli 32 lõike 3 alusel koja koosseisu täiendamiseks kotta uue kohtuniku.

14 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus alustada suulist menetlust. Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 19. mai 2010. aasta kohtuistungil.

15 Kuna ühel koja liikmel esines takistus käesoleva asja läbivaatamisel osalemiseks, loobus kodukorra artikli 6 tähenduses noorim kohtunik kodukorra artikli 32 kohaselt asja läbivaatamisel osalemisest ning Üldkohus jätkas asja arutamist kolmeliikmelisena, see tähendab jätkasid kolm kohtunikku, kes on käesolevale kohtuotsusele alla kirjutanud.

16 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus osas, milles hageja on arvatud selle adressaatide hulka ja milles talle on Caffaroga solidaarselt trahv määratud;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

17 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

Poolte argumendid

18 Hageja väidab, et kui komisjon leidis, et hageja on solidaarselt vastutav Caffaro toime pandud rikkumise eest, rikkus ta õigusnormi, tegi ilmse hindamisvea, moonutas fakte ja eiras oma põhjendamiskohustust.

19 Esiteks jättis komisjon tõendamata, et hageja avaldas Caffarole otsustavat mõju.

20 Hageja väidab, et teda peeti rikkumise eest vastutavaks seetõttu, et ta oli endise Caffaro peamine aktsionär, kelle osalus viimase aktsiakapitalis oli 53–59%, ning seega teostas ta Caffaro üle „kaudset" kontrolli. Sellest kolme äriühingu vahelistest sidemetest tulenevast kontrollist ei piisa hagejale rikkumise eest vastutuse omistamiseks.

21 Kuna asjaomaste äriühingute vahel puudus 100-protsendilise kontrolli suhe, ei oleks komisjon tohtinud eeldada, et hageja avaldas Caffaro tegevusele otsustavat mõju. Täpsemalt ei tõenda asjaolu, et hageja kiitis heaks sekkumiskava, mille tulemusel lahkus Caffaro NPB turult (vaidlustatud otsuse põhjendus 411), et hageja avaldas sellele äriühingule otsustavat mõju.

22 Teiseks jättis komisjon tõendamata, et endine Caffaro avaldas Caffarole otsustavat mõju.

23 Pelk tütarettevõtja osa- või aktsiakapitalis 100-protsendilise osaluse omamine ei ole piisav emaettevõtja vastutuse tuvastamiseks ning käesolevas asjas ei esitanud komisjon täiendavaid andmeid, mis tõendaksid, et otsustavat mõju tegelikult avaldati.

24 Kolmandaks tugines komisjon ekslikult asjaolule, et hageja võttis endise Caffaro üle.

25 Hageja on arvamusel, et komisjon ei suutnud tõendada, et hageja avaldas Caffarole mõju, ning muutis vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse vahelisel ajal seetõttu oma lähenemisviisi, esitades uue seisukoha, mis põhines endise Caffaro ja hageja ühinemisel. Esiteks toimus see ühinemine alles pärast Caffaro lahkumist NPB turult. Teiseks ei tõendanud komisjon, et endine Caffaro avaldas Caffarole otsustavat mõju.

26 Komisjoni lähenemisviis eirab kohtupraktikat ettevõtja ülemineku valdkonnas. Endise Caffaro õigusjärglane on Caffaro – äriühing, kes jätkas tema tegevust keemiasektoris. NPB tootmisega seotud varad anti 1999. aastal üle Solvayle. Varalised vahendid, mida kasutati rikkumise toimepanemisel, kadusid seega ammu enne kõnealust ühinemist. Caffaro ega endise Caffaro juhatuse ega nõukogu ühestki liikmest ei saanud ühinemise tulemusel hageja töötajat.

27 Neid asjaolusid silmas pidades ei ole mingit majanduslikku ega funktsionaalset järjepidevust endise Caffaro ja hageja vahel, vaid äärmisel juhul endise Caffaro ja Caffaro vahel. Seda kaalutlust kinnitab komisjoni otsustuspraktika.

28 Lisaks jättis komisjon piisavalt põhjendamata oma otsuse omistada vastutus rikkumise eest hagejale.

29 Hageja väidab repliigis, et lähenemisviisist, mida komisjon uurimisel kasutas ja vaidlustatud otsuses kinnitas, nähtub, et vastutuse omistamine põhineb otsustaval mõjul, mida ta Caffarole avaldas.

30 Vaidlustatud otsuse põhjendusest 411 ilmneb, et hageja vastutus tuvastati tema suhete alusel Caffaroga, eelkõige Caffaro ja hageja vaheliste sidemete alusel, mis puudutasid juhtkonda ja hageja mõju Caffaro otsustusprotsessile.

31 Komisjon märkis vastuväiteteatise punktis 350, et hagejal oli rikkumise hetkel endise Caffaro aktsiakapitalis enamusosalus ja Caffaro oli hagejast oma otsustusprotsessis sõltuv, ning järeldas, et hageja avaldas „oma tütarettevõtja Caffaro" tegevusele otsustavat mõju. Komisjon vaatas vaidlustatud otsuses läbi ja lükkas tagasi argumendid, mis hageja esitas vastuseks vastuväiteteatisele ja mis käsitlesid peamiselt seda, et ta ei avaldanud Caffarole otsustavat mõju.

32 Hageja on seisukohal, et komisjon ei saa väita, et vaidlustatud otsuses ta üksnes taasesitas vastuväiteteatises sisalduvaid teatud asjaolusid või et ainult mõned vaidlustatud otsuse põhjenduses 411 nimetatud asjaolud olid hageja vastutuse tuvastamisel asjakohased. See, et komisjon loetles vastuväiteteatises hulga vastuväiteid, jättes endale võimaluse kindlaks määrata, milliseid neist tuleb pärast asjassepuutuvate ettevõtjate vastuväiteid pidada määravaks, on vastuolus ettevõtjate kaitseõigustega.

33 Asjaolu, et komisjon muutis oma lähenemisviisi pärast vastuväiteteatise saatmist, annab alust vaidlustatud otsuse tühistamiseks. Vaidlustatud otsus tuleb lisaks tühistada ka „ebaloogilisuse" ja põhjenduste puudumise tõttu.

34 Ainsad asjaolud, mida vastuväiteteatise staadiumis arvesse võeti (vastuväiteteatise punkt 350), olid endise Caffaro poolt Caffaro üle teostatav 100-protsendiline kontroll, hageja enamusosalus endise Caffaro aktsiakapitalis ning hageja mõju Caffaro otsustusprotsessile. Vastuväiteteatise punktis 349 sisalduv viide kõnealusele ühinemisele tehti pelga „asjaolude kirjelduse" raames, millel ei ole mingit seost rikkumise süükspanemist puudutava õigusliku hinnanguga. See viide oli võrreldes õigusliku arutluskäiguga nii „üldine ja kauge", et ei võimaldanud hagejal aduda, et ta peaks sellele vastama.

35 Komisjon kinnitas esimest korda vaidlustatud otsuses, et hageja vastutus rikkumise eest tulenes tema ühinemisest endise Caffaroga. Vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse vahelise ebakõla tõttu ei saanud hageja esitada oma märkusi kõnealuse vastuväite kohta, mistõttu rikuti tema kaitseõigusi ja nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (ELT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artiklit 27.

36 Komisjon vaidleb hageja argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

37 Kõigepealt tuleb meenutada kaalutlusi, mille tõttu komisjon tuvastas hageja vastutuse.

38 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 370–379 tegi komisjon liidu kohtupraktikale viidates kokkuvõtte põhimõtetest, mida ta kavatses rikkumise eest vastutavate äriühingute kindlakstegemisel kohaldada.

39 Esiteks meenutas ta, et emaettevõtjat võib pidada tütarettevõtja õigusvastase tegevuse eest vastutavaks, kui tütarettevõtja ei määranud oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt, vaid rakendas enamjaolt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid. Komisjon täpsustas, et ta võib sisuliselt eeldada, et tütarettevõtja, kelle osa- või aktsiakapitali kontrollib emaettevõtja 100%, rakendab enamjaolt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid ning et emaettevõtja võib selle eelduse ümber lükata vastupidiste tõendite esitamise teel (vaidlustatud otsuse põhjendus 374).

40 Teiseks märkis komisjon viitega vastupidistele kaalutlustele, millest Euroopa Kohus lähtus oma 16. novembri 2000. aasta otsuses kohtuasjas C-279/98 P: Cascades *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-9693, punktid 78 ja 79), et juhul kui rikkumise eest algselt vastutavat õiguslikku üksust enam ei eksisteeri ja ta on oma õigusvõime kaotanud, kuna teine õiguslik üksus on ta lihtsalt üle võtnud, siis tuleb ülevõetud üksuse toime pandud rikkumise eest vastutavaks pidada seda teist üksust (vaidlustatud otsuse põhjendus 378).

41 Hageja vastutuse kohta märkis komisjon kõigepealt, et hageja kontrollis „oma tütarettevõtjat [endist Caffarot] kogu rikkumise kestuse vältel ja [endise Caffaro] vahendusel kontrollis ta ka [Caffarot] ajal, mil viimane võttis üle tegevuse NPB valdkonnas" (vaidlustatud otsuse põhjendus 408). Vaidlustatud otsuse samas põhjenduses tuvastas komisjon teatud sidemete esinemise nii kolme asjaomase äriühingu aktsiakapitali kui ka töötajaskonna vahel.

42 Komisjon meenutas seejärel, et 1999. aasta suvel lahkus Caffaro NPB turult ja et 2000. aastal võttis endise Caffaro üle hageja (vaidlustatud otsuse põhjendus 409).

43 Komisjon esitas vaidlustatud otsuse põhjenduses 410 argumendid, millega hageja vaidlustas oma solidaarvastutuse ja mis puudutasid eelkõige asjaolu, et kontroll, mida ta rikkumisperioodil endise Caffaro üle omas, oli ainult 53–59%, millest ei piisa tema vastutuse tuvastamiseks.

44 Lõpuks märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 411 järgmist:

„[…] Vastupidi [hageja] kinnitusele ei tulene tema vastutus 53–59-protsendilisest osalusest [endise Caffaro] aktsiakapitalis rikkumise kestuse vältel, vaid [tema] ühinemisest […] [endise Caffaroga], kes oli [Caffaro] 100-protsendiline emaettevõtja ja rikkumisega otseselt seotud üksus. [Hageja] ja [endise Caffaro] vahelise kontrolli küsimus ei ole niisiis selles suhtes asjakohane. Siinkohal tuleb analüüsida kontrollisuhet üksuse SNIA[-]Caffaro (pärast ühinemist uue nimega SNIA) ja tütarettevõtja [Caffaro …] vahel. Pidades silmas 100-protsendilist osalust, mis rikkumise ajal sidus [endist Caffarot] (praeguseks [hagejaga] ühinenud) [Caffaroga], tõendeid [tema] sõltumise kohta [hagejast] […] oma otsustusprotsessi osas ning sidemeid, mis üksuste vahel esinesid seoses personalijuhtimisega, leiab komisjon, et [endine Caffaro] avaldas otsustavat mõju oma tütarettevõtja tegevusele ning et [hageja …] viidatud asjaolud ei lükka ümber eeldust, mis on esitatud vastuväiteteatises".

45 Tuleb märkida, et kuigi hageja eristab hagiavalduses kolme etteheidet, mis puudutavad sisuliselt kolme asjaomase äriühingu vahel asjakohaste sidemete väidetavat puudumist, nähtub tema argumentidest ja kohtuistungil esitatud märkustest siiski, et ta tugineb tegelikult kolmele väitele, mis käsitlevad esiteks väidetavat õigusnormide rikkumist ja hindamisviga solidaarvastutuse tuvastamisel, teiseks vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse põhjenduste kooskõla puudumist ning kolmandaks põhjendamiskohustuse rikkumist.

Väidetav õigusnormide rikkumine ja hindamisviga

46 Hageja väidab, et asjaomase rikkumise eest vastutuse omistamisel on tehtud viga, kuna komisjon ei tõendanud esiteks, et endine Caffaro avaldas Caffarole otsustavat mõju, teiseks, et hageja avaldas sellist mõju Caffarole, ning kolmandaks, et endise Caffaro ja hageja ühinemine oli asjakohane.

47 Tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse eespool viidatud põhjendustest ja eelkõige selle põhjendusest 411 (vt eespool punkt 44) ilmneb, et järeldus hageja vastutuse kohta rikkumise eest põhineb asjaolul, et hageja võttis üle endise Caffaro, see tähendab äriühingu, kes asjaolude asetleidmise ajal kontrollis otsese kartelliosalise Caffaro aktsiakapitalist 100%.

48 Sellele kaalutlusele ei räägi vastu asjaolu, et komisjon tõi vaidlustatud otsuse põhjendustes 408 ja 411 samuti esile teatud andmed sidemete kohta, mis asjaomaste äriühingute vahel olid rikkumise toimepanemise ajal, eelkõige „Caffaro sõltumine [hagejast] oma otsustusprotsessi osas ning sidemed, mis üksuste vahel esinesid seoses personalijuhtimisega”. See, et tegemist on täiendavate andmetega, ilmneb selgelt vaidlustatud

otsuse põhjendusest 411, milles on märgitud, et „[hageja] ja endise ettevõtja [endise Caffaro] vahelise kontrolli küsimus ei ole […] asjassepuutuv".

49 Mis puudutab esiteks hageja argumente endise Caffaro ja Caffaro vahelise sideme kohta, siis tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt juhul, kui emaettevõtja osalus rikkumise toime pannud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis on 100%, võib lihtsalt eeldada, et see emaettevõtja avaldab tegelikult oma tütarettevõtja tegevusele otsustavat mõju.

50 Neil asjaoludel piisab sellest, kui komisjon tõendab, et tütarettevõtja 100-protsendiline osalus kuulub emaettevõtjale, selleks et eeldada, et viimane avaldab tütarettevõtja kaubanduspoliitikale otsustavat mõju. Komisjonil on seejärel võimalik pidada emaettevõtjat tema tütarettevõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks, välja arvatud juhul, kui emaettevõtja, kelle kohustus on see eeldus ümber lükata, esitab piisavad tõendid selle kohta, et tema tütarettevõtja tegutseb turul iseseisvalt (vt Euroopa Kohtu 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-8237, punktid 60 ja 61 ning seal viidatud kohtupraktika).

51 Seda kohtupraktikat silmas pidades võis komisjon käesolevas asjas seega tuvastada, et endine Caffaro avaldas Caffarole otsustavat mõju, eelduse alusel, mis tulenes nende kahe äriühingu vahelisest 100-protsendilisest kontrollisuhtest.

52 Seega tuleb tagasi lükata hageja argument, et komisjon ei saanud lähtuda lihtsalt eeldusest, vaid oli kohustatud esile tooma konkreetsed andmed mõjutamise kohta. Kõnealuse eelduse ümberlükkamiseks oli hageja kohustatud esitama piisavad tõendid selle kohta, et Caffaro tegutses turul oma emaettevõtjast endisest Caffarost sõltumatult.

53 Hageja ei esitanud haldusmenetluses ega ka Üldkohtus ühtegi vastavat tõendit, piirdudes esiteks kõnealuse eelduse õiguspärasuse vaidlustamisega ja väites teiseks, et Caffaro ja tema vahel puuduvad asjakohased sidemed. Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et komisjon võis ümber lükkamata eelduse põhjal tuvastada, et rikkumise ajal avaldas endine Caffaro Caffarole otsustavat mõju, mistõttu moodustasid need kaks äriühingut rikkumise eest vastutava majandusüksuse.

54 Mis puudutab teiseks sidet kõnealuse majandusüksuse ja hageja vahel, siis ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 411, et hageja solidaarvastutuse tuvastamine lähtub asjaolust, et ta võttis üle endise Caffaro ehk äriühingu, kes avaldas otsustavat mõju Caffarole, mitte otsustavast mõjust, mida hageja võis Caffarole avaldada rikkumise ajal.

55 Seetõttu on põhjust tulemusetuse tõttu tagasi lükata hageja argumendid, mille kohaselt komisjon ei tõendanud, et hageja avaldas Caffarole otsustavat mõju.

56 Mis puudutab kolmandaks hageja argumente, mille kohaselt kõnealune ühinemine ei saa kaasa tuua tema vastutust rikkumise eest ning mille kohaselt igal juhul ei ole ta endise Caffaro majandustegevust üle võtnud, siis tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et kui konkurentsieeskirjade rikkumise toime pannud üksus kujundatakse õiguslikult või organisatsiooniliselt ümber, ei too selline ümberkujundamine tingimata kaasa uue sellise ettevõtja asutamist, kes ei vastuta rikkumise eest, juhul kui need kaks üksust on majanduslikus mõttes identsed (vt Euroopa Kohtu 11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-280/06: ETI jt, EKL 2007, lk I-10893, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Nimelt võib konkurentsieeskirjade tõhusa rakendamise jaoks osutuda vajalikuks omistada vastutus rikkumise toime pannud ettevõtja uuele käitajale, juhul kui viimast võib tõepoolest pidada algse käitaja õigusjärglaseks (Üldkohtu 30. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-161/05: Hoechst *vs.* komisjon, EKL 2009, lk II-3555, punkt 51).

58 See „majandusliku järjepidevuse" kriteerium kuulub kohaldamisele erilistel asjaoludel, näiteks juhul, kui ettevõtte käitamise eest vastutav juriidiline isik lakkas pärast rikkumise toimepanemist õiguslikult eksisteerimast (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 145), või kontsernisisese restruktureerimise korral, arvestades ettevõtte algse käitaja ja uue käitaja vahelisi struktuurilisi sidemeid, kui algne käitaja ei lakka tingimata õiguslikult eksisteerimast, kuid ta ei tegele asjaomasel turul enam märkimisväärse majandustegevusega (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 359).

59 Vastupidi hageja väidetele esinevad käesolevas asjas niisugused erilised asjaolud.

60 Nagu nähtub eespool punktist 53, pani asjaomase rikkumise toime üksus, mis asjaolude asetleidmise ajal koosnes äriühingutest Caffaro ja endine Caffaro, kusjuures pärast rikkumise toimepanemist lakkas viimane hagejaga ühinemise tõttu õiguslikult eksisteerimast.

61 Hageja ei saa tulemuslikult väita, et vaatamata ühinemisele endise Caffaroga ei võtnud ta tegelikult üle vara, mida rikkumise toimepanemisel kasutati, ja töötajaid, kes sellele kaasa aitasid.

62 Väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb, et kui asjaomane ettevõtja lakkab eksisteerimast seetõttu, et ta ühendatakse omandajaga, lähevad viimasele üle tema vara ja kohustused, kaasa arvatud liidu õiguse rikkumisest tekkiv vastutus. Sellisel juhul võidakse omandajat pidada vastutavaks ühendatava ettevõtja toime pandud rikkumise eest (vt Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02–T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punkt 326 ja seal viidatud kohtupraktika).

63 Selles suhtes ei ole oluline, et rikkumises osalenud tütarettevõtja Caffaro jätkuvalt õiguslikult eksisteerib. Kuivõrd tegemist on ühega kahest juriidilisest isikust, kes vastutavad asjaomase majandusüksuse käitamise eest, siis õigus karistada tütarettevõtjat ei mõjuta rikkumise eest vastutuse omistamist emaettevõtjale, see tähendab endisele Caffarole ning sellest tulenevalt ka hagejale.

64 Lisaks tugevdab neid kaalutlusi asjaolu, et endise Caffaro ja hageja ühinemine toimus äriühingute kontsernis, mis oli olemas juba rikkumise ajal.

65 Nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 408 ja 411, mida hageja ei ole vaidlustanud, oli hageja rikkumise ajal mitte ainult endise Caffaro peamine aktsionär, kelle osalus oli 53–59%, vaid ta nimetas ka kõik endise Caffaro nõukogu liikmed, kellest üks oli ka tema nõukogu liige. Lisaks on andmeid hageja sekkumise kohta endise Caffaro ja Caffaro otsustusprotsessi, mis nähtub asjaolust, et viimase otsus lahkuda NPB turult oli lisatud hageja juhtkonna 19. jaanuari 1999. aasta koosoleku protokollile (vaidlustatud otsuse põhjendus 411).

66 Neid asjaolusid arvestades kuulub asjaomaste äriühingute ühinemine, mis leidis aset pärast rikkumise toimepanemist, omavahel struktuuriliselt seotud äriühingute kontserni sisemise restruktureerimise raamesse ning kinnitab majandusliku järjepidevuse esinemist endise Caffaro ja hageja vahel (vt selle kohta eespool punktis 58 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punktid 344 ja 359).

67 Pealegi eristavad need kaalutlused käesolevat juhtumit nendest, mille kohta tehti komisjoni 23. novembri 1984. aasta otsus 85/74/EMÜ [EÜ] artikli [81] kohaldamise menetluses (juhtum IV/30.907 – peroksüühendid) (EÜT 1985 L 35, lk 1), komisjoni 23. aprilli 1986. aasta otsus 86/398/EMÜ [EÜ] artikli [81] kohaldamise menetluses (juhtum IV/31.149 – polüpropüleen) (EÜT L 230, lk 1) ja komisjoni 21. detsembri 1988. aasta otsus 89/191/EMÜ [EÜ] artikli [81] kohaldamise menetluses (juhtum IV/31.866, PEBD) (EÜT 1989, L 74, lk 21). Need hageja viidatud otsused käsitlevad rikkumisega seotud tegevuse üleandmist ettevõtjate kontsernide vahel, kes ei olnud omavahel struktuuriliselt seotud, ning ei ole seega käesoleva juhtumiga sarnased.

68 Eespool esitatut silmas pidades omistas komisjon eespool punktides 56–58 meenutatud kohtupraktika kohaselt õigesti hagejale kui asjaomase majandusüksuse uuele käitajale solidaarvastutuse rikkumise eest, mille pani toime äriühingutest Caffaro ja endine Caffaro koosnev üksus, kuivõrd viimase võttis hageja pärast rikkumise toimepanemist üle. Seda kaalutlust tugevdab pealegi asjaolu, et kõnealune ühinemine kuulub kontsernisisese restruktureerimise raamesse.

69 Järelikult tuleb käesolev väide tagasi lükata.

Vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse kooskõla väidetav puudumine

70 Hageja väidab sisuliselt, et asjaolu, mille alusel tuvastas komisjon tema vastutuse rikkumise eest, milleks on tema ühinemine endise Caffaroga, ei olnud vastuväiteteatises piisavalt selgitatud.

71 Ta väidab nimelt, et tuginedes vaidlustatud otsuses asjaomasele ühinemisele, muutis komisjon vastuväiteteatises esitatud arutluskäiku, mis põhines hageja otsustaval mõjul „oma tütarettevõtja Caffaro" tegevusele (vastuväiteteatise punkt 350). Kooskõla puudumine vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse vahel kujutab hageja hinnangul endast nii määruse nr 1/2003 artikli 27 kui ka tema kaitseõiguste rikkumist.

72 Komisjon väidab, et käesolev argument on vastuvõetamatu, kuna see on uus väide, mis on esimest korda esitatud repliigi staadiumis.

73 Tuleb meenutada, et kodukorra artikli 48 lõike 2 kohaselt ei või menetluses esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Samas tuleb tunnistada vastuvõetavaks väide, millega täiendatakse varem otseselt või kaudselt hagiavalduses esitatud väidet ja mis on varem esitatud väitega tihedalt seotud (vt Üldkohtu 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-252/97: Dürbeck *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-3031, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

74 Käesoleval juhul väidab hageja hagiavalduses, et komisjon „muutis vastuväiteteatisega võrreldes oma õiguslikku põhjendust [tema] ja Caffaro vahelise seose kohta ning tugines uuele väitele, mis puudutab […] [otsustava mõju eelduse kohaldamist]", ning asjaolule, et „[tema] vastutus […] ei tulene niivõrd [tema] sisulisest osalemisest […] rikkumises […] kui [tema] ühinemisest [endise Caffaroga]".

75 Tuleb tõdeda, et nende argumentidega esitas hageja alates hagiavalduse esitamise staadiumist arutluskäigu, mis puudutab vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse vahel kooskõla väidetavat puudumist. Lisaks vastas komisjon kostja vastuses ise sellele arutluskäigule, märkides nimelt, et vastuväiteteatises olid ära toodud kõik asjakohased faktid ning õiguspõhimõtted, mida hiljem kohaldati vaidlustatud otsuses.

76 Neil asjaoludel tuleb repliigis hageja esitatud arutluskäiku, mis käsitleb määruse nr 1/2003 artikli 27 ning tema kaitseõiguste rikkumist, mis tuleneb kõnealuse kooskõla väidetavast puudumisest, pidada hagiavalduses kaudselt esitatud väite pelgaks täiendamiseks.

77 Seega tuleb käesolevat väidet pidada vastuvõetavaks.

78 Sisu osas tuleb meenutada, et tulenevalt määruse nr 1/2003 artikli 27 lõikest 1 annab komisjon enne otsuse tegemist asjaomastele ettevõtjatele võimaluse olla ära kuulatud küsimustes, mis on kutsunud esile komisjoni vastuväiteid. Komisjoni otsused võivad põhineda üksnes sellistel vastuväidetel, mille kohta asjaomastel osapooltel on olnud võimalik esitada oma märkused.

79 Selles sättes viidatud menetluslik tagatis rakendab kaitseõiguste järgimise põhimõtet, mis nõuab muu hulgas, et vastuväiteteatis, mille komisjon saadab ettevõtjale, kellele ta kavatseb määrata karistuse konkurentsieeskirjade rikkumise eest, sisaldaks selle ettevõtja vastu kasutatavaid peamisi asjaolusid, nagu ette heidetavad faktid, nendele antav kvalifikatsioon ja tõendid, millele komisjon tugineb, selleks et nimetatud ettevõtjal oleks võimalik tema suhtes algatatud haldusmenetluses oma argumente tulemuslikult esitada (vt selle kohta Euroopa Kohtu 15. juuli 1970. aasta otsus kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma *vs.* komisjon, EKL 1970, lk 661, punkt 26, ja 3. septembri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-322/07 P, C-327/07 P ja C-338/07 P: Papierfabrik August Koehler jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-7191, punkt 36).

80 Siiski saab vastuväiteteatises sisalduvate faktiliste asjaolude õiguslik hinnang olla teatise määratlusest tulenevalt vaid ajutine ja komisjoni hilisemat otsust ei saa tühistada üksnes põhjusel, et nende faktiliste asjaolude kohta tehtud lõplikud järeldused ei vasta täpselt sellele esialgsele hinnangule. Nimelt peab komisjon just vastuväiteteatise adressaatide kaitseõiguste järgimiseks nad ära kuulama ning vajaduse korral võtma arvesse etteheidetele vastuseks esitatud märkusi, muutes oma analüüsi (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-44/00: Mannesmannröhren-Werke *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2223, punkt 100, ja 8. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-54/03: Lafarge *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 97).

81 Otsus, mis põhineb olulistel asjaoludel, mille osas asjaomasel ettevõtjal ei olnud võimalik oma kaitset tagada, tuleb tühistada sõltumata sellest, kas ettevõtja vastutuse saab tuvastada muude asjaolude alusel (vt selle kohta eespool punktis 79 viidatud kohtuotsus Papierfabrik August Koehler jt *vs.* komisjon, punktid 43 ja 44).

82 Käesoleval juhul tuleb märkida, et vastuväiteteatise punktides 326–328 tõi komisjon välja õiguspõhimõtted ja kohtupraktika, mille alusel juhul, kui rikkumise toime pannud juriidiline isik lakkab õiguslikult eksisteerimast, võib tema vastutuse üle kanda tema õigusjärglasele, viidates iseäranis juhule, kus rikkumise eest vastutava äriühingu võtab üle teine äriühing.

83 Lisaks märkis komisjon oma hinnangus hageja vastutuse kohta vastuväiteteatise punktis 349 nimelt, et „nagu on eespool selgitatud, ühines 2000. aastal [endine] Caffaro [hagejaga] ning [Industrie Chimiche Caffaro] muutis oma nime Caffaroks".

84 Tuleb tõdeda, et nende asjaolude esitamine vastuväiteteatises võimaldas hagejal endale teadvustada kõnealuse ühinemise asjakohasust seoses tema vastutusega ning seega mõista komisjoni etteheite sisu.

85 Seda järeldust ei lükka ümber asjaolu, et kuigi komisjon viitas kõnealusele ühinemisele vastuväiteteatise punktis 349, ei kasutanud ta seda asjaolu täpselt hageja tegevuse õiguslikul kvalifitseerimisel seoses sama teatise punktides 326–328 viidatud põhimõtetega.

86 Eelkõige tuleb märkida, et kuigi vastuväiteteatise põhjenduses 349 on viidatud sellele ühinemisele, väitis komisjon järgmises põhjenduses, et ta eeldas hageja otsustava mõju avaldamist „tema tütarettevõtja Caffaro" tegevusele, arvestades asjaomaste äriühingute vahelisi sidemeid rikkumise hetkel.

87 Sellegipoolest, nagu tuleneb eespool punktides 79 ja 80 viidatud kohtupraktikast, on asjaoludele vastuväiteteatises antud õiguslik kvalifikatsioon üksnes esialgne. Täpsustades õiguslikult seda kvalifikatsiooni oma lõppotsuses, peab komisjonil olema võimalik omistada suurem tähtsus asjaoludele, mida varem peeti teisejärguliseks, kuid seda siiski tingimusel, et ta lähtub üksnes asjaoludest, mille kohta huvitatud isikutel on olnud võimalus anda selgitusi, ja et ta on haldusmenetluse käigus esitanud kaitse jaoks vajalikud asjaolud (vt selle kohta kohtujurist Bot' ettepanek kohtuasjas, milles tehti eespool punktis 79 viidatud kohtuotsus Papierfabrik August Koehler jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-7196, ettepaneku punkt 93).

88 Kuna käesoleval juhul olid õiguspõhimõtted ja kõnealused faktilised asjaolud esitatud vastuväiteteatises, ei saa asjaolu, et komisjon ei esitanud sõnaselgelt täpset kvalifikatsiooni, mida ta oli kasutanud ühe faktilise asjaolu puhul, takistada hagejal end tõhusalt kaitsta.

89 See järeldus on kooskõlas toimikust nähtuva asjaoluga, et hageja esitas nii oma vastuses vastuväiteteatisele kui ka ärakuulamisel spetsiifilise argumendi, mis puudutas kõnealuse ühinemise tagajärgi tema vastutusele rikkumise eest.

90 Sellest tuleneb, et vastuväiteteatis võimaldas hagejal seoses etteheitega, mis puudutas tema solidaarvastutust rikkumise eest, hinnata endise Caffaroga enda ühinemise asjakohasust ning teha oma seisukoht selle asjaolu puhul teatavaks.

91 Neid kaalutlusi arvestades tuleb tõdeda, et vastuväiteteatises ei ole tehtud viga, mis oleks võinud mõjutada hageja kaitsevõimalusi.

92 Järelikult ei saa käesoleva väitega nõustuda.

Põhjendamiskohustuse väidetav rikkumine

93 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuse põhjendused tema solidaarvastutuse kohta rikkumise eest on ebapiisavad ja vastuolulised.

94 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artikliga 253 nõutav põhjendus peab vastama asjaomase akti laadile, sellest peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid ja pädeval kohtul teostada kontrolli (vt Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

95 Nagu ilmneb eespool punktidest 37–44, esitas komisjon käesoleval juhul vaidlustatud otsuses nii õiguspõhimõtted kui faktilised kaalutlused, millele ta tugines hageja vastutust puudutavas järelduses.

96 Iseäranis tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 411 ühelt poolt, et komisjon tuvastas endise Caffaro otsustava mõju avaldamise Caffarole eelkõige 100-protsendilise kontrollisuhte alusel, mis sidus neid äriühinguid rikkumise toimepanemise ajal, luues eelduse, mida hageja ei ole ümber lükanud.

97 Teiselt poolt tuleneb samast põhjendusest, et komisjon tuvastas hageja vastutuse ühendava äriühinguna, võttes arvesse, et ta ühines endise Caffaroga, kes oli otseselt kartelliga seotud äriühingu Caffaro emaettevõtja.

98 Nendest kaalutlustest tulenev järeldus ei ole kuidagi vastuolus muude komisjoni välja toodud asjaoludega, nimelt faktiga, et rikkumise toimepanemise hetkel oli hageja endise Caffaro peamine aktsionär ning et nende äriühingute vahel esinesid teatud isikulised sidemed (vaidlustatud otsuse põhjendus 408), samuti andmetega selle kohta, et hageja oli sekkunud Caffaro otsustusprotsessi (vaidlustatud otsuse põhjendus 411). Nimelt kinnitavad need ülejäänud asjaolud majanduslikku järjepidevust endise Caffaro ja hageja vahel, andes tunnistust sellest, et kõnealune ühinemine toimus selliste äriühingute kontserni piires, mida ühendas struktuuriline side, mis oli olemas juba rikkumise toimepanemise ajal (vt eespool punktid 64–66).

99 Seega tuleb märkida, et puudub põhjenduste vastuolu, millele viitas hageja ja mis puudutasid asjaolu, et komisjon tuvastas, et hageja kontrollis oma tütarettevõtjat kogu rikkumise vältel (vaidlustatud otsuse põhjendus 408), enne kui ta kinnitas, et see sama fakt ei olnud „asjassepuutuv" (vaidlustatud otsuse põhjendus 411). Vaidlustatud otsuse põhjendusest 411 tuleneb, et hageja kontroll oma tütarettevõtja üle rikkumise toimepanemise ajal ei kujuta endast tema kui ühendava äriühingu vastutuse tuvastamise alust, vaid see kuulub asjaomasesse arutluskäiku üksnes viitena asjaolule, et kõnealune ühinemine toimus varem eksisteerinud äriühingute kontserni piires.

100 Lisaks väidab hageja valesti, et vaidlustatud otsusest tuleneb, et komisjon soovis jääda vastuväiteteatises esitatud väite juurde, mille kohaselt ilmnes hageja vastutus õiguslikult piisavalt mõjust, mida ta avaldas Caffarole ja endisele Caffarole rikkumise toimepanemise ajal.

101 Hageja tuletab selle kaalutluse asjaolust, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 410 ja 411 analüüsis komisjon argumente, millega hageja püüdis tõendada, et tal puudus mõju Caffaro üle. Täpsemalt märkis komisjon vastuses kõnealustele argumentidele,

et „vastupidi [hageja] kinnitusele ei tulene tema vastutus [tema] osalusest Caffaro aktsiakapitalis […], vaid [hageja] ühinemisest [endise Caffaroga], kes oli [Caffaro] 100-protsendiline emaettevõtja" (vaidlustatud otsuse põhjendus 411).

102 Lõpuks kritiseerib hageja komisjoni „tema katse eest killustada põhjendused paljudeks elementideks, eelistades neist vaid teatavaid", ning väidab, et isegi kui vaidlustatud otsuse põhjendust 411 pidada „eraldiseisvate asjaolude konglomeraadiks", ei saa komisjon „anda tagantjärele otsuse väärtuse neist vaid teatavatele" (repliigi punkt 42).

103 Nende etteheidetega jätab hageja arvesse võtmata asjaolu, et vaidlustatud otsuses esitatud arutluskäik võib lisaks peamistele kaalutlustele sisaldada andmeid, mis tugevdavad neid kaalutlusi.

104 Kuna kõnealustest põhjendustest kogumis tuleneb, et solidaarvastutus tuvastati hagejal kui äriühingul, kes võttis üle ühe äriühingutest, kes vastutas rikkumise toime pannud üksuse käitamise eest, saab asjaomaste äriühingute vahel rikkumise toimepanemise ajal esinenud sidemete väljatoomine seda kaalutlust vaid tugevdada, andes tunnistust sellest, et kõnealune ühinemine toimus omavahel struktuuriliselt seotud äriühingute kontserni piires.

105 Kõiki neid märkusi silmas pidades tuleb põhjendamiskohustuse rikkumist puudutav väide tagasi lükata ja seega jätta käesolev hagi tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

106 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele hageja kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kuues koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja SNIA SpA-lt.

Vadapalas Dittrich Truchot

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 16. juunil 2011 Luxembourgis.

Allkirjad